

STERK
TECHNIEK-
ONDERWIJS

voor en door de regio

Architectuur kan techniek- onderwijs status en trots (terug) geven

Inleiding

Architectuur die ten dienste staat van het onderwijs. Scholen die met liefde en aandacht zijn gebouwd of verbouwd en waar leerlingen zich welkom en gewaardeerd voelen. Waar de onderwijsvisie van de school hand in hand gaat met de architectuur, zodat deze elkaar versterken. Stichting Mevrouw Meijer, een ideeel onderzoeksbureau op het gebied van scholen en architectuur uit Amsterdam, denkt dat het onderwijs aantrekkelijker wordt als scholen weer trots en status uitstralen. Ze ziet de Nieuwe Ambachtsschool als (deel)oplossing om meer leerlingen te laten kiezen voor techniekonderwijs.

Wilma Kempinga en Tjeerd Wessel vormen samen Bureau Mevrouw Meijer.

Eerst even de naam. Mevrouw Meijer verwijst naar een parabel uit het kinderboek Mevrouw Meijer, de merel (Wolf Erlbruch). Mevrouw Meijer is de hoofdpersoon die zich altijd zorgen maakt om niks tot ze op een dag in haar tuin een piepjonge merel vindt waar ze zich over ontfermt. Nu heeft ze het vogeltje om voor te zorgen waardoor ze uitgroeit boven haar dagelijkse getob. Ze krijgt vleugels. De parabel leert ons hoe je vleugels kunt krijgen door je te richten op de essentie.

Nieuw leven

“Dat geldt ook voor onderwijshuisvesting”, zegt kunsthistoricus Wilma Kempinga, één van de twee partners van Mevrouw Meijer. De ander is architect Tjeerd Wessel. Samen richten ze ontwerpend onderzoek naar met name bestaande schoolgebouwen waarbij ze vooral zijn gespecialiseerd in naoorlogse scholen “waar over het algemeen vrij weinig liefde voor is.” Centraal staat steeds de vraag: Hoe kan je een school een nieuw leven geven als school? “Richt je daarbij op de essentie”, zegt Kempinga. “Op de hoofdlijnen. Waar wil je naartoe met het onderwijs? Timmer een programma van eisen en wensen niet dicht met details, maar laat ruimte voor het ontwerp van architecten.”

Onder begeleiding van Mevrouw Meijer heeft een onderzoeksteam van de TU Delft een paar jaar gelden internationaal onderzoek gedaan naar de Nieuwe Ambachtsschool, een onderzoek naar de toekomst van mbo-onderwijs. De Nieuwe Ambachtsschool combineert onderwijs en praktijk en is op een positieve manier verbonden met de omgeving. De uitkomsten van het onderzoek staan beschreven in het boek 'The New Craft School' dat medio vorig jaar is verschenen.

VMBO

Maar het concept voor de Nieuwe Ambachtsschool is evengoed toepasbaar in het vmbo. Wilma Kempinga: "Of in een combinatie van vmbo/mbo onderwijs, zeker nu in de plannen voor nieuw techniekonderwijs nadrukkelijk over samenwerking van scholen in de regio wordt gesproken. Wij willen laten zien hoe je met architectuur, het aantrekkelijk maken van gebouwen, én door de locatie in de stad, er mede voor kunt zorgen dat je meer kinderen uitnodigt om voor techniek te kiezen. Wij noemen dat de Nieuwe Ambachtsschool."

"Daarbij halen we de inspiratie uit de geschiedenis. Vroeger was de ambachtsschool een teken van trots. De mooiste gebouwen werden gebouwd voor de ambachtsschool. Ze stonden meestal midden in de stad of in ieder geval op een centrale plaats. Dat waren mooie scholen waar je lasser, automonteur of timmerman kon worden. De status van het gebouw straalde óók af van het vak."

"Er is geen enkele moeite gedaan om aantrekkelijke scholen te maken voor kinderen. Ook niet voor docenten" - Wilma Kempinga, kunsthistoricus

"De LTS en MTS werden gezien als belangrijke vormen van onderwijs. En dat weerspiegelden die gebouwen. Als je naar de LTS of MTS ging, ging je naar een goeie school. Kreeg je een prima opleiding en daarna een mooi beroep. Veel van deze scholen zijn helaas verloren gegaan. Door de schaalvergroting in de jaren negentig gingen veel schoolbesturen zich gedragen als commerciële vastgoedbeheerders en verdwenen de opleidingen naar de randen van de stad op goedkope locaties in goedkope gebouwen. De liefde en de trots die vroeger in de gebouwen werd gestoken, was weg. Er worden nog zelden aantrekkelijke scholen gemaakt voor kinderen. Ook niet voor docenten. Zij verdienen even zozeer liefdevolle gebouwen en betere werkplekken."

Mooiste gebouwen

De veranderde tijdgeest laat zich goed zien in de Wibautstraat in Amsterdam, vertelt Wilma Kempinga. "In één van de mooiste naoorlogse gebouwen van de stad is er het Cygnus Gymnasium gehuisvest. Het ontwerp was van de architect Ben Ingwersen die zich had laten inspireren door het gedachtegoed van Le Corbusier. Oorspronkelijk was dit een ambachtsschool, het is nu een gymnasium. Dat zegt alles. Hartstikke goed dat het gebouw wordt hergebruikt als school, maar het is ooit ontworpen als een prachtige en trotse ambachtsschool met alle faciliteiten voor bijvoorbeeld autotechniek. Ik misgun geen enkel gymnasium een mooi gebouw, maar ik vind dat de maatschappij zou moeten zeggen: vmbo-leerlingen, dat zijn vaak de meest kwetsbare kinderen, behoren in de mooiste gebouwen van de stad te zitten."

Wat moet er volgens u gebeuren?

"Kinderen in de techniek zijn hard nodig. Vakmensen op alle niveaus zijn hard nodig. Laat de trots die we hebben voor kinderen, voor de technische beroepen, weer terugkomen in de gebouwen. Er zou in een schoolgebouw veel meer aandacht moeten zijn voor waarden die wij met zijn allen belangrijk vinden: liefde, vertrouwen, geborgenheid en veiligheid. Daarmee trek je kinderen aan. Omdat ze dan het gevoel krijgen dat ze bijzonder zijn, omdat ze naar deze school, dit mooie gebouw, mogen gaan. Schoonheid, esthetiek, de menselijke maat, aandacht voor materialen en de schoonheid en waarde ervan, zijn allemaal cruciale belangrijke onderdelen in de Nieuwe Ambachtsschool."

Status verhogen

"Breng de ambachtsscholen terug naar de centra in de steden, zodat je verbinding maakt met de stad. Laat aan de mensen in de omgeving zien wat je aan het doen bent op school. Maak verbinding met buurten, laat de mensen op terrassen op school een kopje koffie bij je komen drinken, zodat ze een positief gevoel bij de school ontwikkelen en geen aversie. Mevrouw Meijer wil onderzoeken hoe je bij voorkeur in bestaande gebouwen architectuur kunt inzetten om een beter beeld van techniek te geven en om de status ervan te verhogen. We zijn heel idealistisch, maar ook realistisch. Wij denken dat het anders en beter kan. Dat willen we graag laten zien."

"Breng ambachts scholen terug naar het centrum van de stad" - Wilma Kempinga

Derde pedagoog

Zie het gebouw als 'derde pedagoog', zegt Kempinga. Ze verwijst naar de onderwijsvisie die in het basisonderwijs ooit is ontwikkeld in Reggio Emilia, een klein plaatsje in de regio Emilia-Romagna in het Noorden van Italië. Leerkrachten en kinderen vormen de eerste en tweede pedagoog, het gebouw de derde. Het schoolgebouw is geen neutrale huls, maar het stimuleert zélf tot leren. "Belangrijke uitgangspunten in deze visie zijn het gebruik van ruimte en materialen in het gebouw. Hoe geef je ruimte op zo'n vanzelfsprekende manier vorm dat kinderen dat ervaren als een enorme waarde en kracht? Deze invloed van architectuur vindt plaats op een heel vanzelfsprekend niveau."

Voorbeeld

Mevrouw Meijer heeft conform het concept van de Nieuwe Ambachtsschool al ontwerpend onderzoek verricht voor Nimeto Utrecht, een mbo-vakschool met een aantal opleidingen voor creatieve beroepen, als ook voor het Grotius College, een praktijkschool in Delft. Op basis van deze opgaven hebben geselecteerde architecten ontwerpen gemaakt ter renovatie van de gebouwen. De onderzoeken brengen in beeld wat de mogelijkheden zijn waaruit de scholen kunnen kiezen. "Na het onderzoek eindigt onze rol", zegt Kempinga. "Keuzes voor de architect en de realisering zijn aan de school net als de keuze voor een projectmanagement-bureau als de school het wil uitbesteden."

Onderzoek naar Nimeto, Utrecht. Ontwerp Architectuur Maken.

Architectuur is natuurlijk niet alleen het antwoord om techniek bij kinderen te promoten. "Architectuur kan een steentje bijdragen in de oplossing, maar is wel een belangrijk steentje. Natuurlijk moet je ook blijven investeren in goede voorlichting en communicatie. De juiste beroepsbeelden van techniek laten zien. Vertellen dat techniek altijd toekomst heeft en werkgelegenheid biedt. Met de energietransitie in het vooruitzicht hebben we gigantisch veel leerlingen nodig. Er is volop werk en je kunt ermee een goede boterham verdienen."

Vormende jaren

Een belangrijk deel van je leven, de vormende jaren, brengen we door op school, zegt Kempinga tenslotte. "Als samenleving hebben we daarom de verantwoordelijkheid dat de schooljaren in de best mogelijke ruimte plaats hebben. Als je aan kinderen vraagt waarom ze voor een bepaalde school hebben gekozen, hoor je ook altijd iets over het gebouw en de sfeer. Wij denken dat kinderen zich meer gewaardeerd voelen in een mooie omgeving en zich welkom en thuis voelen. Dan zitten ze ook beter in hun vel en zullen ze naar vermogen beter functioneren, denken wij. En dat is toch wat we met zijn allen willen."

Contact:

info@sterktechniekonderwijs.nl

Meer informatie:

www.sterktechniekonderwijs.nl